

insight on how to perceive teachers, transformations they undergo and even leads to reconceptualization of models of teacher development. Through examination of real-world teachers and literary texts that portray teachers real-life teachers and teachers to be consider the complexities of societal and ethical issues each can face. Exploration of fictional and factual teachers contribute to deconstructing the out-of-dated image of the teacher and constructing models of a new generation teacher which will favour the prosperity of humankind.

REFERENCES

1. Acker S. Teachers, gender and careers. – London, New York, Philadelphia: Falmer Press, 1989. – 236 p.
2. Ball S.J., Goodson I.F. Teachers' lives and careers. – London, New York, Philadelphia: Falmer Press, 1985. – 274 p.
3. Baudrillard J. In the Shadows of the Silent Majorities, Semiotext(e). – New York: Columbia University, 1983. – 129 p. – Retrieved from https://monoskop.org/images/c/c4/Baudrillard_Jean_In_the_Shadow_of_the_Silent_Majorities_or_The_End_of_the_Social_and_Other_Essays.pdf
4. Becker H.S., Geer B. Latent culture: A note on the theory of latent social roles // B.R.Cosin et al. (Eds.) School and society: A sociological reader. – London: Routledge & Kegan Paul, 1971. – P. 56–60.
5. Casey K. Why do progressive women activists leave teaching? Theory, methodology and politics in life-history research // I.F. Goodson (Ed.). Studying teachers' lives. – London: Routledge, 1992. – P. 188.
6. Goodson I. Investigating the life and work of teachers. – Retrieved from http://eha.ut.ee/wp-content/uploads/2014/10/3_02_goodson.pdf
7. Goodson I., Hargreaves A. Teachers' Professional Lives. – New York: Routledge, 2002. – 248 p.
8. Lawn M. From responsibility to competency: A new context for curriculum studies in England and Wales // Journal of Curriculum Studies. – 1990. – 22(4). – P. 388–392.
9. Levinson D. J. The seasons of a man's life. – New York: Ballantine Books, 1979. – 363 p.
10. Lortie D. Schoolteacher: A sociological study. – Chicago: University of Chicago Press, 1975. – 308 p.
11. Popular culture. – Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Popular_culture
12. Scanlon L. How real is reel? Teachers on screen and in the classroom. – Retrieved from <http://www.australianreview.net/digest/2008/09/scanlon.html>
13. Shoffner M. Exploring Teachers in Fiction and Film: Saviors, Scapegoats and Schoolmarms. – New York: Routledge, 2016. – 248 p.
14. Sikes P. J., Measor L., Woods P. Teachers' careers: Crises and continuities. – London, New York, Philadelphia: Falmer Press, 1985. – 263 p.
15. What's the product of education. – Retrieved from <http://drewlichtenberger.com/whats-the-product-of-education/>

Микола МАЛИНКА, Тетяна АЛЕКСАНДРОВИЧ
(Черкаси, Україна)

ГЛОСИ ЯК ПОЗАСЮЖЕТНИЙ ЕЛЕМЕНТ УКРАЇНСЬКОГО ХРОНОГРАФА XVI СТ.

Своєрідним позасюжетним елементом Українського хронографа XVI ст., відомому в науці як «Український хронограф першої редакції» [4, 32] чи «Хронограф західноруської редакції» [5, 1], є наявність на маргінесах тексту глос, тобто коментарів, пояснень до певних незрозумілих слів, виразів [1, 85]. Саме присутність глос у даному творі дозволяє вести мову про запозичення цього елемента із давньоруської пам'ятки XV ст. «Еллінського і Римського літописця» II редакції,

що слугував для Українського хронографа XVI ст. одним із літературних джерел. Це відрізняє наш історіографічний літературний твір від російських хронографів I-III редакцій (1512, 1617, 1620), у текстах яких наявні лише кіноварні заголовки. З такою же метою застосовують глоси автори другої та третьої редакцій вітчизняного хронографа, Дмитрій Туптало в «Келійному літописці», редактор «Літопису Руського» [3]. Це можна вважати свого роду словниковою роботою в тексті задля його глибшого розуміння і сприйняття читачем.

Традицію в такий спосіб пояснювати незрозумілі місця давніх рукописних текстів наші книжники найімовірніше запозичили від візантійських, твори яких перекладені в Києворуську добу. Саме вони ставали каталізатором для національної творчості. Зокрема, першою літературною пам'яткою, що містила «глосований» коментар, є рукописний «Ізборник Святослава» (1073), на маргінесах тексту якого міститься понад 400 статей, присвячених поясненню малозрозумілих слів Біблії, фактів історії, відомостей про коштовне каміння тощо.

Однак укладач Українського хронографа XVI ст. застосовує глоси своєрідно: вони показують розвиток сюжету; є його дрібнішими центральними тезами, укороченими до репліки чи фабулки. Це своєрідні «сегменти» сюжетно-композиційної організації, «міні-сюжети», згустки-повідомлення, котрі переважно виражені формою прийменник «про» («объ») або «з» («отъ») + іменник (предмет, особа і под.) («О взятіи Византіи» [5, 12], «О созданіи церкви святыя Софіи въ Цариградѣ» [5, 109], «О Николь воинѣ» [5, 140], «Отъ житія святыхъ Симеона и Савы» [5, 182], «Отъ иного летописцѣ» [5, 183] «О салтане Египетскомѣ» [5, 216]) чи представлені короткими реченнями: «Знаменіе сотворися предъ Філіпомъ» [5, 5], «Иракліи царь разори Персиду и храмъ Хозроевъ» [5, 120] тощо. Зустрічаються і глоси, що вказують на джерело запозиченого матеріалу. Автор нашого хронографа використовує форми оповіді «за іншими джерелами», «деякі стверджують», завдяки чому можна простежити, звідки походить легендарний і додатковий матеріал історичної белетристики від часів Києворуської доби й до часів академічної історичної науки. Крім того, у хронографі на маргінесах знаходяться глоси, котрі вказують на конкретне літературне джерело запозичення зазначеного матеріалу. Наявність на полях рукопису таких посилань є традиційним середньовічним способом переконання читача в об'єктивності й правдивості (правдоподібності) всього твору. Як зазначає російський медієвіст О.В.Душечкіна, «факт оказывается истинным, если о нём кто-то свидетельствует» [2, 13].

Таким чином, бачимо в Українському хронографі XVI ст. своєрідне використання автором глос як сегменту сюжетно-композиційної побудови твору (позасюжетний елемент), що сприяють розвитку тексту, збагачуючи його, роблячи доступнішим і зрозумілішим для читача. Це ще раз підтверджує творчий підхід редактора нашого збірника до зображеного в пам'ятці матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – Київ-Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
2. Душечкіна Е.В. Художественная функция чужой речи в Киевском летописании. Автореф. дисс. на соискание уч. степени к.филол.н. / 10.01.01. – русская литература / Е.В.Душечкіна. – Тарту, 1073. – 26 с.
3. Літопис руський / Пер. з давньор. А.Є.Махновець; Від. ред. О.В.Мишанич. – К.: Дніпро, 1989. – 591 с.
4. Мыцик Ю.А. Украинские летописи XVII века / Ю.А.Мыцик. – Днепропетровск: ДГУ, 1978. – 88 с.
5. Полное собрание русских летописей. – СПб.: Тип. М.А.Александрова, 1914. – Т. 22. – Ч. 2.: Хронограф западнорусской редакции. – 290 с.